

UCHWAŁA NR 2/RJK/25
Z DNIA 14.05.2025 r.

W SPRAWIE STRONY CZASOWNIKA

Rada Języka Kaszubskiego ustala następujące wytyczne dotyczące strony czasownika:

Strona czasownika

Jedną kategorii gramatycznych czasownika jest strona, która wskazuje na relacje między podmiotem i dopełnieniem a orzeczeniem; relacje między wykonawcą czynności a przedmiotem tej czynności.

W języku kaszubskim czasowniki występują w trzech stronach: czynnej, biernej i zwrotnej.

Przykłady:

1. Strona czynna:

Czasowniki niedokonane - przykłady:

Jónk mėje statczy.

Jónk mił statczy.

Jónk bådze mił statczy.

Sztefa czëtô ksążkã.

Sztefa czëta ksążkã.

Sztefa bådze czëta ksążkã.

Czasowniki dokonane – przykłady:

Jónk ùmējë statczy.

Jónk ùmił statczy.

Sztefa przëczëtô ksążkã.

Sztefa przëczëta ksążkã.

W stronie czynnej wykonawca czynności (inna nazwa – subiekt) jest podmiotem, zaś przedmiot czynności (inna nazwa – obiekt) jest dopełnieniem.

Stronę czynną czasownika tworzą osobowe formy czasowników oprócz form zwrotnych czasowników.

2. Strona bierna

Czasowniki niedokonane – przykłady:

Statczy są měté przez Janka.

Statczy bëlë měté przez Janka.

Statczy bądq / mdq měté przez Janka

Ksążka je czëtónô przez Sztefã.

Ksążka bëla czëtónô przez Sztefã.

Ksążka bądze / mdze czëtónô przez Sztefã.

Czasowniki dokonane – przykłady:

Statczy bądq / mdq ùměté przez Janka.

Statczy bëlë ùměté przez Janka.

Ksążka bądze / mdze przeczëtónô przez Sztefã.

Ksążka òsta przeczëtónô przez Sztefã.

W stronie biernej czasownika wykonawca czynności pełni funkcję dopełnienia, zaś przedmiot czynności staje się podmiotem gramatycznym.

Strona bierna czasownika składa się z osobowych form czasowników: *bëc*, *bëwac*, *òstac* lub *òstawac* i imiesłowu przymiotnikowego biernego.

Strona bierna a czasy złożone

Strony biernej nie należy utożsamiać z tzw. czasami perfektywnymi, w których również używa się imiesłowu biernego poprzedzonego odpowiednią formą czasownika *bëc* lub *miec*.

Przykłady: *Òn je wëjchóny, Jô ju móm zjadłé. Jô ju móm napisóné.*

Na ten temat zob. uchwała RJK nr 3/2020.

3. Strona zwrotna

Jónk mëje sã.

Sztefa òblókô sã.

W stronie zwrotnej czasownika wykonawca czynności staje się także jej przedmiotem.

Strona zwrotna składa się z osobowej formy czasownika i zaimka zwrotnego *sã*.